

Diplomová práce „Klášter Rosa Coeli – Nejstarší šlechtická fundace na Moravě“

Jméno a příjmení (student): Jan STUDENÍK

Vedoucí práce: Mgr. Stefan SCHOLZ

Posudek vedoucího práce:

Autor definuje vědeckou otázku hned v úvodu, tzn. bez předchozího zjištění stavu bádání, jeho badatelské zaměření je ale nicméně dost přesně vyhraněné. Vývoj interdisciplinárního bádání o dolnokounickém klášteře představuje autor podle kategorií pramenů resp. podle jednotlivých oborů, což je vzhledem k velkému množství výzkumů a primární literatury vhodné řešení. Obsahově vytváří tato první kapitola velmi dobré východisko pro další autorovo bádání, navíc tu vysoce oceníme, že autor zahrnuje jak zahraniční literaturu, tak i často zapomenuté starší práce z období monarchie, a že si již tu zachovává k názorům jednotlivých badatelů kritický odstup. Poznámkový aparát je velmi jednoduše strukturovaný, nicméně je formálně beze chyb a skvělým způsobem podkládá hlavní text bohatým množstvím citací.

Architektonický popis kláštera je po formální stránce v pořádku, navíc není jen deskriptivní, ale autor tu představuje i celou řadu důležitých umělecko- a stavebně-historických detailů, které podrobí kritice pramenů. Často se pustí i do jejich analýzy na základě širokého rozboru snad veškeré, velmi rozsáhlé primární literatury a dochází i k samostatným názorům. Vysoce oceníme jak interdisciplinární přístup, kde při umělecko-historické interpretaci plně zohledňuje i historické prameny, tak i fakt, že autor zde prezentuje velmi zajímavé analogie i ze zahraničí a vůbec prokazuje široký geografický rozhled (např. v případě analýzy vstupního portálu na str. 17f). To vše vyvrcholí pak v podkapitole 2.10., kde při dataci jednotlivých fází výstavby kláštera znovu prokazuje kritický odstup i schopnost k samostatným závěrům, navíc tu nechybí řada zajímavých analogií společně s příslušnou zahraniční literaturou.

Podobně zohledňuje autor i při rozboru archeologických a stavebně-historických výzkumů veškeré zatím vydané i dokonce nepublikované studie – i zde vysoce oceníme kritický odstup od dosavadních hypotéz při interpretaci, při které navíc plně využívá i historické prameny. Dochází tak k naprosto samostatným a dost přesvědčivým názorům na dataci nejstarších románských a gotických stavebních fází kláštera.

Následující kapitoly, kde předkládá autor ryze historiografické rozborů k otázce šlechtických fundátorů a podporovatelů nejstaršího, románského kláštera v Dolních Kounicích, se vyznačují na první pohled tím, že autor čerpá z velkého množství písemných pramenů snad všechny z moderních a kritických edic, často používá i autentickou latinskou

terminologii. Navíc plně recipuje všechny moderní práce, které dosud k otázce raně a vrcholně středověké české a moravské šlechty vyšly, a to vše pak vyvrcholí v jeho kapitole o rozrodech (něm. Sippe): snad jako dosud jeden z mála českých badatelů tu čerpá dokonce i z klíčových prací Karla SCHMIDA, hlavního představitele *Freiburger Arbeitskreis* (str. 39f) - tím, že se pokusil jeho velice závažná, ale dodnes ve středoevropském bádání mnohdy nezohledněná zjištění o sociální struktuře a dynamice raně středověké alamanské šlechty přenést do české, resp. moravské problematiky, dochází k nadmíru důležitému závěru: šlechtické predikáty a jména, vyskytující se ve velkém množství ve svědeckých řadách tehdejších listin, byly dodnes (a bohužel často excesivně) používány naprosto nekriticky. To samozřejmě zvedá autorovu kritiku a interpretaci historických pramenů na naprosto profesionální úroveň. V následujících, naprosto skvělých kapitolách o nejstarším vývoje rodu Kouniců a Hroznatovců ve vztahu ke vzniku dolnokounického kláštera proto zejména oceníme - kromě výborných sfragistických a heraldických rozborů a širokého středoevropského kontextu - podrobnou a velice přínosnou analýzu dvou klíčových písemných pramenů: tzv. Básně o Vilémovi z Kounic (str. 53-59) a zakládací listiny samotného kláštera (str. 78-80).

Vysoce oceníme i velmi podrobnou dokumentaci dlouhé řady, často zatím neznámých písemných, sfragistických i nepsaných pramenů, i archeologických a stavebně-historických dokladů i nepublikovaných výstupů z dosavadních průzkumů v obrazové příloze.

Jediným výraznějším nedostatkem předkládané práce je její poněkud unáhlený konec, a příliš krátký závěr tuto nesourodost bohužel ještě podtrhuje. Je nepochybné, že autor asi rozpracoval mnohem obsáhlejší a podrobnější studii k problematice vzniku a zakladatelů resp. nejstarších podporovatelů dolnokounického kláštera, kterou již nestačil dokončit, protože po kvantitativní a časové stránce už výrazně překračoval rámeček diplomové práce.

Předkládaná práce je jistě velkým přínosem k bádání o dolnokounickém klášteře. V budoucnosti představuje pro problematiku jeho vzniku a zejména jeho prvních stavebníků a donátorů výborné východisko, řešení této otázky se však určitě neobejde bez velmi náročné prospekce tzv. memoriálních pramenů, a v případě nálezů i jejich analýzy a interpretace podle velmi osvědčené metodiky, kterou předvedl v 70ých a 80ých letech minulého století „Freiburger Arbeitskreis“ při průzkum nejstaršího vývoje klášterů a kapitul na Reichenau, ve Pfäfersu, v Remiremontu, ve St. Gallenu, v Merseburgu a ve Fuldě.

Z uvedených důvodů jednoznačně doporučuji práci J. Studeníka k obhajobě.

V Praze, dne 1. září 2010

.....
podpis vedoucího diplomové práce